

LIMBAJE SPECIALIZATE: LIMBAJUL JURIDIC - SENSUL CUVINTELOR

IOANA SASU-BOLBA*

***Abstract:** Nowadays, more and more is said about the importance of a serious and adequate collaboration between Romania and other countries in EU, or between Romania and USA. This is first and foremost an act of communication and implies, as it should, more than one aspect.*

One of these aspects, a very important one and possibly the first one, should we rank them one above the other, obviously is the possibility of speaking the language of a particular country or, at least, be able to speak a foreign international language. We repeat it again and again as we have, unfortunately, learned about official Romanian delegations, whose members didn't speak any foreign language.

The question of how they managed to understand the others (one should say they used translators, but the method is often overpassed today, and something more is expected from us) or what they were able to make out of all that was said there is justifiedly asked, as they themselves didn't understand a word of any language spoken there! This is why learning foreign languages, including all possible levels, is absolutely necessary. In the same context, we encounter the necessity of learning „technical” terms, specific to a certain branch of activity, that is to say specialized vocabularies. This is the very theme of the present paper.

***Keywords:** foreign languages, technical words, specialized vocabulary, the language of law*

Dacă se poate discuta despre creșterea importanței elementului economic în domeniul dreptului, atunci cu siguranță acest lucru este posibil și în ceea ce privește predarea limbilor străine la o facultate de drept, spre exemplu. Cum se face acest lucru? Prin abordarea a doua aspecte complementare din procesul de predare a unei limbi străine.

* Lector universitar, Universitatea Creștină Dimitrie Cantemir, Facultatea de Drept Cluj-Napoca.

Toate cuvintele unei limbi formează ceea ce noi numim în mod curent vocabular. Cei care lucrează în domenii speciale ale cunoașterii folosesc un grup specific de cuvinte, pe care nu toți ceilalți le folosesc sau cunosc. Acest fel specific de vocabular se folosește din punct de vedere gramatical și în plural (vocabulare) și formează ceea ce am numi limbaje sau vocabulare specializate: e.g. limbajul muzicii, al tehnicii, al filosofiei, etc. În general, toate ocupațiile „tehnice” întrebunțează un vocabular specializat.

În ultimul timp, un număr tot mai mare de persoane preocupate atât de domeniul cercetării, cât și de îmbunătățirea învățământului în general, sunt tot mai mult implicate în domeniul limbajelor specializate, incluzând și limbile străine, dar și predarea acestora în învățământul superior. Este de la sine înțeles că se așteaptă o exprimare frumoasă și corectă mai ales din partea studenților și absolvenților unei facultăți.

De altfel, au trecut 25 de ani de când Meara (1980) a descris vocabularul ca fiind un aspect neglijat în învățarea unei limbi străine. Universitatea din Hiroshima este una dintre cele mai active universități privind preocuparea față de predarea corectă a limbajelor de specialitate în învățământul superior. A venit momentul ca și la noi toți cei care au putere de decizie să ia atitudine în legătură cu necesitatea elaborării unor programe ESP (specializate) pentru a pune la dispoziția studenților o varietate de contexte academice și profesionale a așa numitelor cuvinte tehnice.

Un cuvânt „tehnic” este, general vorbind, acela care este „recunoscut ca fiind specific într-un anume text, domeniu sau disciplină.” (Nation, 2001: 198). O definiție mai precisă a vocabularului specializat a fost dată de Salager (1985: 6), care afirmă că în medicină acesta constă din „acele contexte foarte frecvente, dependente de o anume topică, termeni folosiți într-o specialitate medicală.” Deseori, doar profesorii, practicienii sau studenții unei discipline restrânse vor fi familiari cu acest stoc de cuvinte folosit în mod regulat în acel domeniu și care sunt deseori găsite în texte științifice sau lucrări de cercetare.

Este de la sine înțeles că studenții care vor studia în acel domeniu vor trebui să găsească și să învețe și aceste cuvinte „speciale”, strâns legate de studiul lor.

În această categorie se încadrează și limbajul juridic. În primul rând, indiferent dacă este vorba despre limba maternă sau învățarea într-o limbă străină, vocabularul juridic trebuie învățat corect de către studenți. La acest nivel, profesorul de limbi străine însă își asumă dubla responsabilitate de a învăța studentul mai întâi noțiunile de bază ale gramaticii (respectiv ale

vocabularului) limbii străine respective și doar apoi terminologia de bază a limbajului juridic. În general, un profesor de limbi străine cunoaște foarte puțin, poate deloc, limbajul special pe care urmează să-l predea. În acest caz, el se va axa pe predarea limbii străine, evitând confruntarea reală cu, în cazul nostru, vocabularul juridic. În particular, fiecare profesor de limbi străine va avea însă o doză de orgoliu și se va strădui să învețe câteva cuvinte din vocabularul special.

Vă veți întreba unde este economicul aici? Un profesor bine pregătit, cu experiență în predarea limbii străine, va ști exact cum să îmbine aceste două aspecte în așa fel încât să obțină rezultate notabile în amândouă. Lipsa de experiență va aduce după sine maltratarea primului aspect (predarea limbii străine ca atare), dar și ruina celui de al doilea care, în cel mai bun caz, se va construi pe un eșafodaj superficial, instabil. Concluzia: atenție la cine este angajat și se angajează să rezolve această situație. Coborârea ștachetei din cauza unei insuficiente pregătiri a cadrului didactic nu servește nimănui!

Revenind la predarea limbajului juridic, acest aspect se realizează aplicând ceea ce se numește retorica relevantă a dreptului. Această sintagmă vizează accentuarea precisă a înțelegerii limbajului juridic relevant (John Delaney, *How to do best on law school exams*).

Cunoașterea regulilor, principiilor, argumentelor juridice este activată prin folosirea repetată și precisă a limbajului juridic. Ceea ce este limbajul specializat juridic (folosirea anumitor termeni) este similar cu ceea ce avem și în alte domenii: e.g. statistică (analiza regresiei multiple), în psihiatria freudiană (id, ego, super-ego), în medicină (crescendo angina), ș.a.m.d.

Și mai specifică este existența unui vocabular specializat juridic pentru fiecare subiect. În cazul ofenselor intenționate și crime (delicte) întrebuițăm cuvinte ca: assault, battery, consent, assumption of risk, privileges, murder, robbery, larceny cu sensul lor juridic corect.

Cum se predau aceste cuvinte? Sugestia este de a:

- scoate cuvintele separat

- a le include într-un tabel, unde să se găsească și definiția lor juridică exactă

Facem această precizare, deoarece în multe situații înțelesul unui cuvânt în vocabularul general al limbii engleze este diferit de înțelesul lui în domeniul juridic.

Cuvântul	Sensul în limbajul juridic	Sensul în general
assault	agresiune (fizică), molestare , violență, atac corporal, viol, ultraj; vb. to assail = a maltrata, viola	atac, asalt (asupra)
battery	maltratare, violență corporală ; <i>assault and battery</i> – molestare și ultragiu, amenințare și violentare	baterie, acumulator, element galvanic
consent	consimțământ – <i>the age of consent</i> = vârsta consimțământului sexual; <i>consenting adults</i> = persoane adulte care pot exprima un consimțământ valabil	permisiune, îngăduință – <i>by general consent</i> = cu aprobarea tuturor
assumption (of risk)	asumare a riscului; premisă majoră; <i>assumption</i> – bănuială, presupunere, deducție	simulare, arogare; îngâmfare, aere; <i>The Assumption</i> = Adormirea Maicii Domnului
privilege(s)	imunitate – <i>absolute privilege</i> = imunitate absolută/parlamentară; <i>husband-wife privilege</i> = (în dreptul penal) dreptul soțului/soției de a nu face declarații împotriva celui/lalt soț; <i>qualified privilege</i> = proba verității;	privilegiu, favoare; vb. a acorda un privilegiu cuiva
murder	crimă, asasinat; <i>murder hunt</i> =anchetă pentru descoperirea criminalului; <i>first degree muder</i> =omor deosebit de grav; <i>second degree murder</i> =ucidere din culpă	sb. crimă, asasinat; fig. A maltrata, stâlci (limba); a omorî (timpul)
robbery	jaf, furt, hoție, tâlhărie; <i>robbery with violence</i> =jaf; <i>armed robbery</i> = jaf armat	furt, jaf, sustragere
larceny	furt, hoție, sustragere (US); <i>grand larceny</i> = furt cu consecințe deosebit de grave; <i>petty larceny</i> =găinărie	-

De fapt, este greșeala tipică a începătorului de a folosi cuvinte comune din limba engleză, care au o definiție juridică bine definită, într-un sens ne-juridic.

e.g. provocation, intent, entrapment, negligence, necessity, offer, acceptance.

Cuvântul	Sens comun	Sens juridic
provocation	provocare, stimulare	provocare, incitare, instigare: <i>be under severe provocation</i> = a fi provocat (circumstanță atenuantă)
intent	(on, upon) – despre gânduri, priviri =concentrat asupra, îndreptat spre, atent la	intenție, plan ; Sin. intention <i>letter of intent</i> = scrisoare de intenție
entrapment	vb. entrap – a prinde în capcană	inducere în eroare, flagrant ; acțiunea organelor legale pt. prinderea unui infractor prin întinderea unei curse
negligence	neatenție, omisiune, aspect neglijent	<i>criminal negligence</i> = culpă cu prevedere; <i>gross negligence</i> = culpă gravă
necessity	necesitate, nevoie, trebuință; pl. sărăcie, lipsă	necessaries = pl. strictul necesar pentru trai
offer	ofertă, propunere (de căsătorie) – <i>an offer of marriage</i> ; <i>offer an apology</i> = a prezenta scuze	ofertă, propunere (preț oferit); <i>offer of proof</i> = US prezentare de probe; <i>offer of amends</i> = ofertă de despăgubire; <i>offer and demand</i> = cerere și ofertă
acceptance	acceptare, aprobare (sensul unui cuv.)	acceptare a unei oferte ; poliță- <i>electronic acceptance</i> = poliță electronică

Pentru a corecta această greșeală este bine ca aceste cuvinte să fie folosite de către studenți numai cu înțelesul lor juridic. Dacă se întâmplă

să fie folosit vreun cuvânt și cu sensul ne-juridic, profesorul trebuie să spună și să argumenteze acest lucru.

Se poate observa că, în general, termenii juridici în discuție se află în anumite construcții care trebuiesc învățate ca atare.

Pe de altă parte, limbajul juridic include cuvinte care nu sunt întrebuițate în limbajul cotidian: *mens rea* (pl. în dreptul penal= intenție criminală), *res ipsa loquitur* (faptele vorbesc de la sine – în cazuri de angajare a răspunderii civile delictuale). Ele trebuiesc înțelese corect și întrebuițate ca atare. Dacă cineva nu este sigur de sensul exact al cuvântului sau expresiei, mai bine să nu o folosească.

Tot începătorii cred că limbajul juridic include acele cuvinte artificiale, pretențioase pe care, din păcate, le întâlnim atât de des. Dimpotrivă. Aceste cuvinte trebuiesc evitate.

Sugestii și concluzii

1. Cultivarea unei atitudini pozitive față de învățatură.
2. Folosirea învățării practice, active
3. Practicarea prin scris
4. Învățarea regulilor cu exemple gata construite

Bibliografie

1. Fraser, Simon, Institute for Foreign Language Research and Education, University of Hiroshima, *The Nature and Role of Specialized Vocabulary: What do ESP Teachers and Learners Need to Know?*
2. Meara, P. M. (1980), *Vocabulary acquisition: a neglected aspect of language learning. Language Teaching and Linguistics: Abstracts* 13: 221-46.
3. Nation, I. S. P., (2001), *Learning Vocabulary in Another Language*. Cambridge: Cambridge University Press.
4. Salager, F.(1985). *Specialist Medical English Lexis: Classificatory Framework and Rhetorical Function - a Statistical Approach*. EMP Newsletter, 2, 2, 5-17.